

Kilde 9.3

Basin om slaget ved Castillon

Thomas Basin var en højlærd jurist og biskop fra Normandiet. Fra 1449-1460 var han i den franske kong Karl 7.s tjeneste og blev hans rådgiver. Værket, teksten er taget fra, er skrevet omkring år 1470, og det opregner blandt andet Karl 7.s store bedrifter som konge.

Slaget ved Castillon nær ved Bordeaux var det sidste store slag i Hundredårskrigen. Det fandt sted i 1453, og det engelske nederlag medførte, at englænderne mistede alle besiddelser i Frankrig på nær havnebyen Calais, der først blev fransk i 1558. Slaget udmærker sig ved den udbredte brug af kanoner og en professionel fransk hær. På den måde repræsenterer slaget en overgang mellem middelalderen og den tidligt moderne periode. Bemærk at eksperten i moderne krig, Jean Bureau, som vi møder i teksten, kom fra borgerstanden og havde tjent både englænderne og franskmændene. Ridderen, der kæmpede for ære og jord, var ikke mere slagmarkens ubestridte hersker. Endvidere var ordene for tidlige kanoner, serpentiner og culveriner, afledt af ord for slanger og drager (serpens, lat., serpent, fr./ colubrinus, lat., couleuvre, fr.). De "spyttede" nemlig ild, og man mistænkte skuddene for at være giftige. Det var de selvfølgelig ikke, men sår påført af geværer og tidlige kanoner havde en stor tendens til at blive betændte og lede til dødbringende sygdom.

Kong Karl 7. af Frankrig begyndte en belejring af byen Castillon. Franskmændene befæstede deres stilling, så stærkt de kunne. De gravede en dyb grøft og byggede en vold af jord. Og de stillede et stort antal krigsmaskiner, som man kalder serpentiner og culverinere, op.

I kongens tjeneste var der en mand, den ansvarlige for alle disse krigsmaskiner, ved navn Jean Bureau, en borger fra Paris. Han kom fra ydmyge kår og var lille af bygning, men til gengæld var han målrettet og modig, og han var særdeles dygtig og erfaren i brugen af disse våben og vidste, hvordan man skulle bruge dem effektivt. Det var viden, han havde samlet op over mange år, for han havde også tjent Englands konge i samme funktion. Takket være denne mands dygtighed var den franske befæstede lejr så velforsvaret og forsvarernes selvtillid var så stor, at lejren ikke kunne indtages af fjenden.

Englændernes leder Lord Talbot var dog ikke klar over franskmændenes styrke og stolede mere på den frygt, som mange krige og slag havde skabt omkring hans navn,

og han stolede mere på fjendens fejhed end på sine egne soldaters styrke. Uovervejjet og uden at spørge nogen til råds besluttede han at angribe den franske lejr. Han kom hurtigt til Castillon med adskillige tusinde riddere og fodfolk, både englændere og mænd fra Gascogne. Drevet af kamplyst red han med sine riddere væk fra sine fodfolk og sine tunge våben. Han stødte på omkring 400 franske bueskytter og dræbte dem alle til sidste mand.

Denne gode start fik ham til at tro på sejr. Kort tid efter så han en stor støvsky (det var meget varmt og tørt i vejret), og da han troede, at det var franskmændene, som flygtede fra deres lejr, pressede han sine tropper hurtigere frem for at plyndre og forfølge de flygtende. På den måde nåede han den franske lejr, men uden sine fodfolk, som han havde efterladt. For sent indså han, at franskmændene ikke var flygtet. Tværtimod afventede de selvsikkert hans angreb. Støvet, han havde set på afstand, kom fra de heste, som franskmændene havde sendt i sikkerhed.

Lord Talbot besluttede dernæst at angribe befæstningen uden sine fodfolk og sit artilleri, selvom hans officerer advarede ham imod det.

Englænderne angreb de franske forsvarsværker og forsøgte at bryde igennem, men franskmændene bevarede roen og kastede sten, bly og alle mulige andre våben og kasteskyts ned på englænderne. Og de dræbte mange af dem med skud fra serpentiner, culveriner og armbrøster. Derved blev det engelske angreb slået tilbage.

Kampen bølgede frem og tilbage, og mange af englænderne mistede livet. Der skete også det, ikke ved et uheld, men ved Guds vilje, at Lord Talbot, den engelske hærfører, blev ramt i underbenet af et kanonskud. Fordi Talbot blev såret, fordi angrebet blev slået tilbage, og fordi så mange englændere blev dræbt, samlede de chokerede overlevende sig omkring deres sårede leder. Da franskmændene så dette, og da de kunne se, at englænderne var ved at tabe modet, rejste de sig op fra deres forsvarsværker og angreb det sted, hvor Talbot havde stået. De dræbte ham, en af hans sønner og adskillige engelske adelsmænd.

Således døde Lorden af Talbot. Han var død, hans hær på flugt, og de overlevende flygtede fra franskmændenes blanke sværd. Da fodfolkene, der var på vej mod Castillon, hørte, at deres leder og størsteparten af ridderne og de adelige var døde, gjorde de omkring og søgte mod Bordeaux. Efter to dages belejring måtte de dog, idet alt håb om redning var ude, overgive byen til de franske erobrere.